

Analiza independentă a bugetului orașului Cimișlia

Notă de limitare a responsabilității

Această publicație a fost elaborată în cadrul proiectului „Informează, abilitază și acționează! Societatea civilă pentru o mai bună guvernare bugetară în Moldova”, care este implementat de Centrul Analitic Independent „Expert-Grup”, în calitate de partener principal, în consorțiu cu Fundația Konrad Adenauer (KAS, Germania), Centrul pentru Studii Est-Europene (CSEE, Lituania) și Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE). Proiectul este cofinanțat de Uniunea Europeană și Fundația Konrad Adenauer. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reprezintă neapărat punctele de vedere ale Uniunii Europene și Fundației Konrad Adenauer.

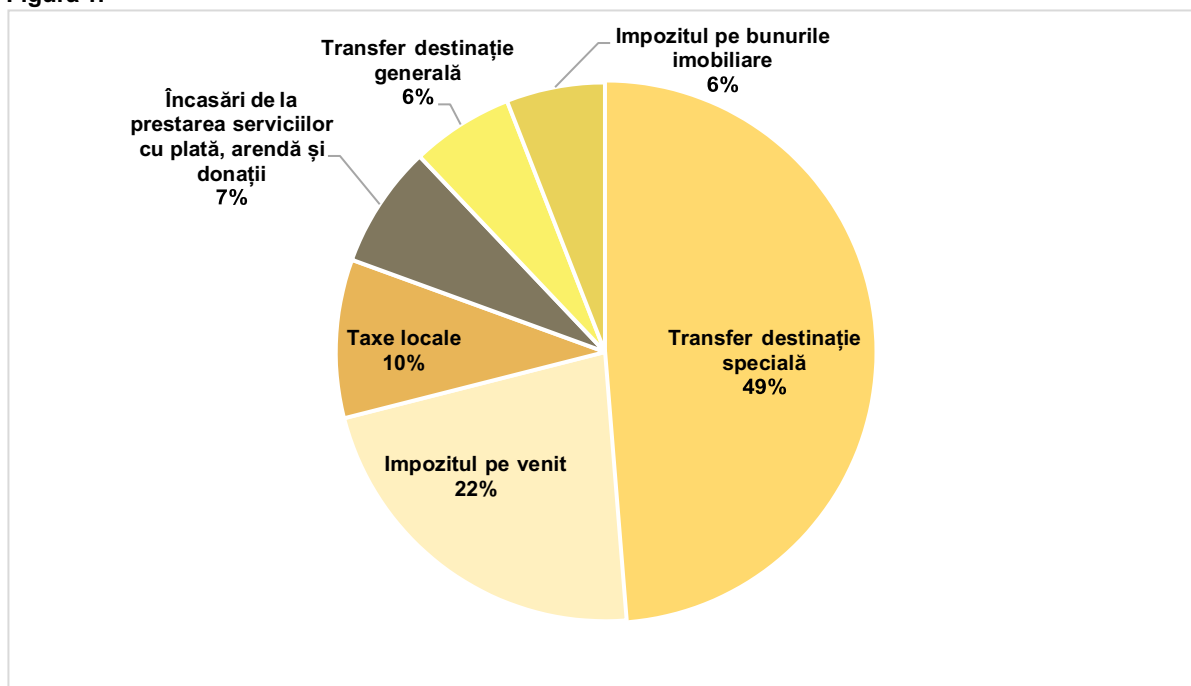
Bugetul orașului Cimișlia pentru anul 2020

Venituri	Cheltuieli
36.60 milioane lei	36.60 milioane lei
+36% față de anul 2019	+36% față de anul 2019

Veniturile la bugetul orașului Cimișlia provin din următoarele surse: transferuri de la bugetul de stat, taxe și impozite (ex. persoane fizice, persoane juridice) și alte venituri proprii. Din 34.66 milioane lei pe care primăria planifică să le încaseze în anul 2020, 19.8 milioane lei sau 55% sunt transferuri de la bugetul de stat, restul fiind venituri proprii. Principalele două surse pentru veniturile proprii sunt: impozitul pe venitul persoanelor fizice și taxele locale.

Care este sursa principală a veniturilor?

Figura 1.

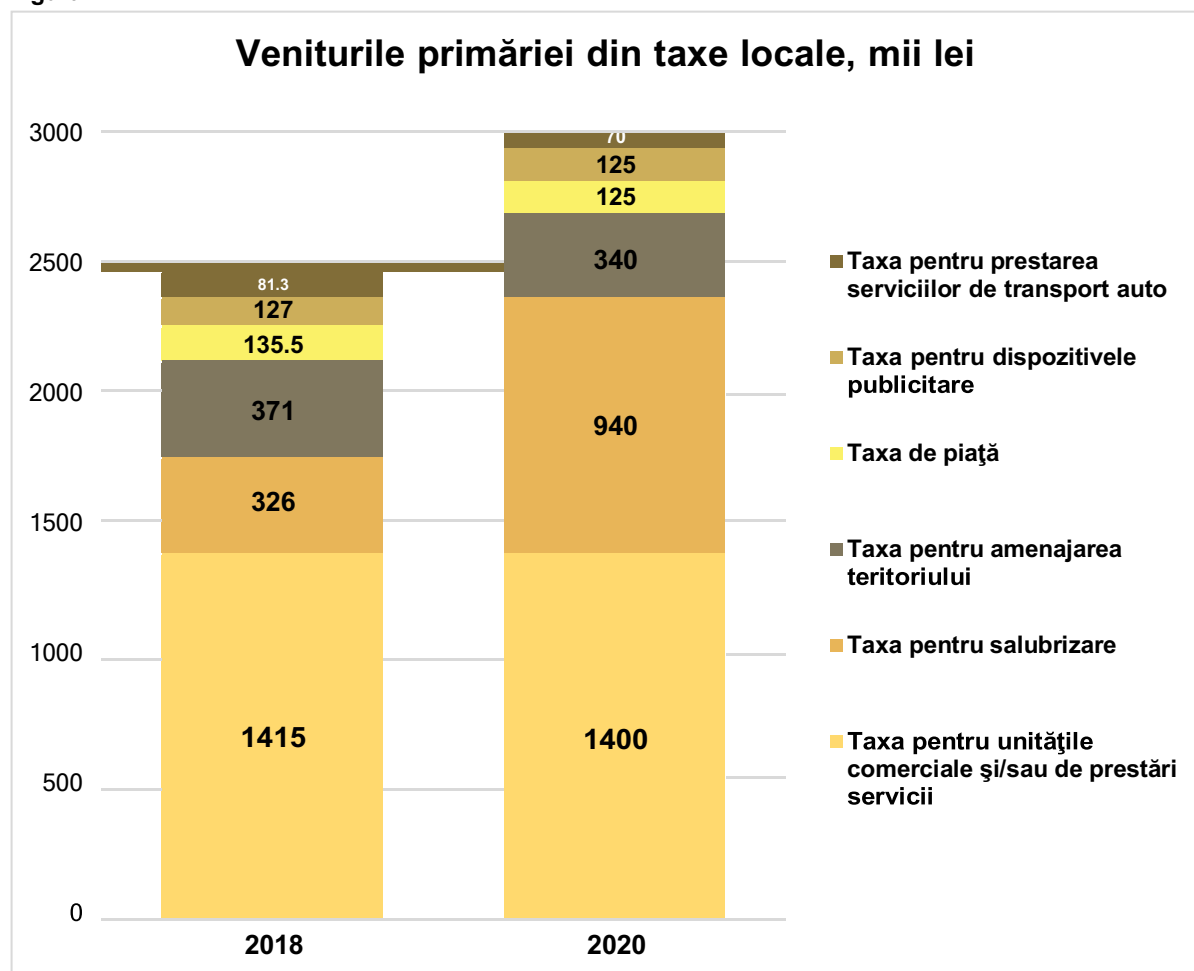

Peste 76% din transferurile cu destinație specială sunt destinate finanțării învățământului preșcolar. Tot pentru anul 2020, 1.6 milioane de lei din totalul transferurilor bugetului de stat vor fi utilizate pentru infrastructura drumurilor.

În anul 2020, primăria orașului Cimișlia prognozează să colecteze din taxele locale 3.29 milioane lei, ceea ce reprezintă 10% din totalul veniturilor primăriei. În comparație cu anul 2018, venitul din taxele locale au crescut cu 22% (în termeni nominali). Ponderea cea mai

mare îi revine taxei pentru unitățile comerciale și de prestări servicii. În perioada 2018-2020 au avut loc schimbări în structura veniturilor din taxe locale. Se planifică o majorare substanțială a venitului din taxa de salubritate (+188%). La celelalte categorii de taxe locale, primăria a estimat reduceri de venituri: taxa pentru prestarea serviciilor auto (-13.9%), taxa pentru amenajarea teritoriului (-8.4%), taxa pentru piață (-7.7%) și taxa pentru unitățile comerciale (-1.0%).

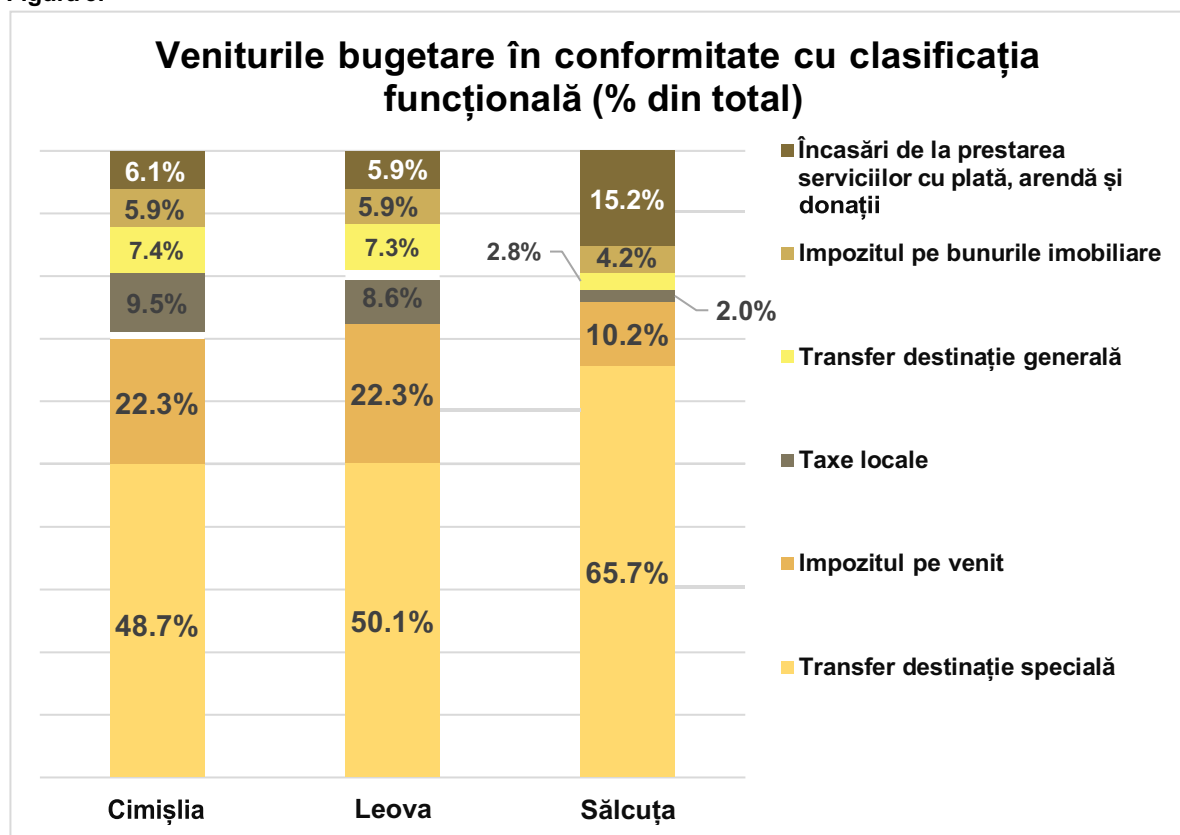
Figura 2.

Având în vedere situația epidemiologică din țară și continuarea răspândirii noului virus Covid-19, veniturile prognozate din taxele ce conțin activități economice ar putea fi afectate. De exemplu, taxa pentru unitățile comerciale și taxa de piață ar putea scădea. Ca pondere, venitul din aceste 2 taxe reprezintă 4.4% din venitul total al primăriei sau 50% din taxele locale.

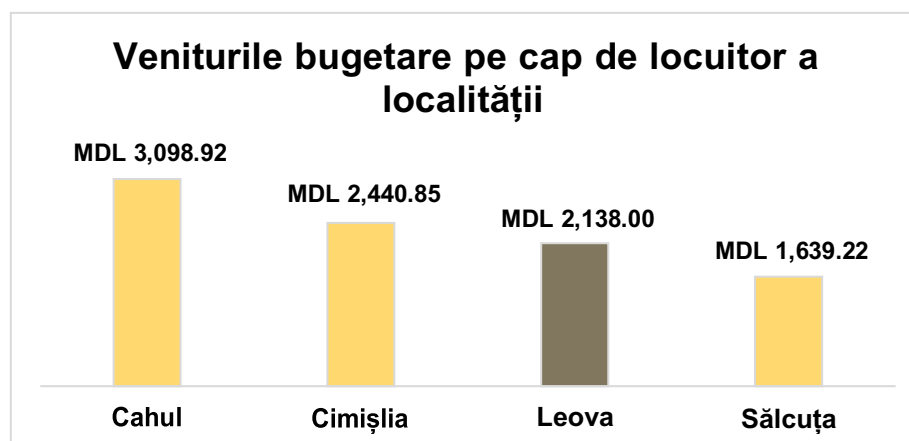
Analiza comparativă a veniturilor bugetare în conformitate cu clasificarea funcțională cu alte orașe din regiune permite o înțelegere mai bună a structurii veniturilor. Ponderea veniturilor bugetare este comparabilă cu structura veniturilor orașului Leova. Diferențe minore existând la ponderea taxelor locale (+0.9%) și transferurile cu destinație specială (-1.4%).

Figura 3.

Totodată, orașul Cimișlia înregistrează venituri comparabile cu celelalte orașe din regiune analizate: Leova și Cantemir. Comparând cu municipiul Cahul, veniturile per locuitor sunt mai mici, dar acest fapt este determinat de numărul populației, dar și de statul administrativ al mun. Cahul. Totodată, se atestă o creștere a volumului veniturilor ce revine unui locuitor cu 22% în ultimii trei ani.

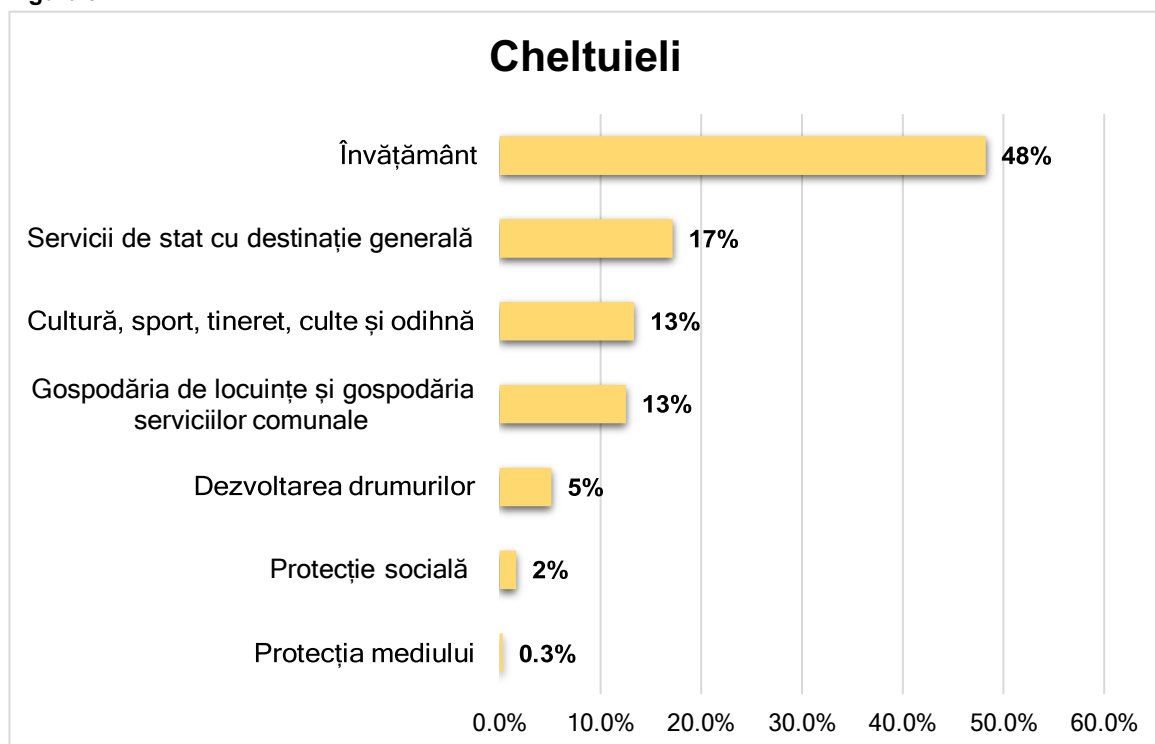
Figura 4.

Care este sursa principală a cheltuielilor?

Pe partea de cheltuieli pot fi evidențiate 3 categorii care reprezintă cea mai mare pondere în cheltuielile totale: învățământul (48% din total cheltuieli), servicii de stat cu destinație generală (17% din total cheltuieli), cultura, sport, tineret, culte și odihnă (13% din total cheltuieli) și gospodăria de locuințe (13% din total cheltuieli).

Figura 5.

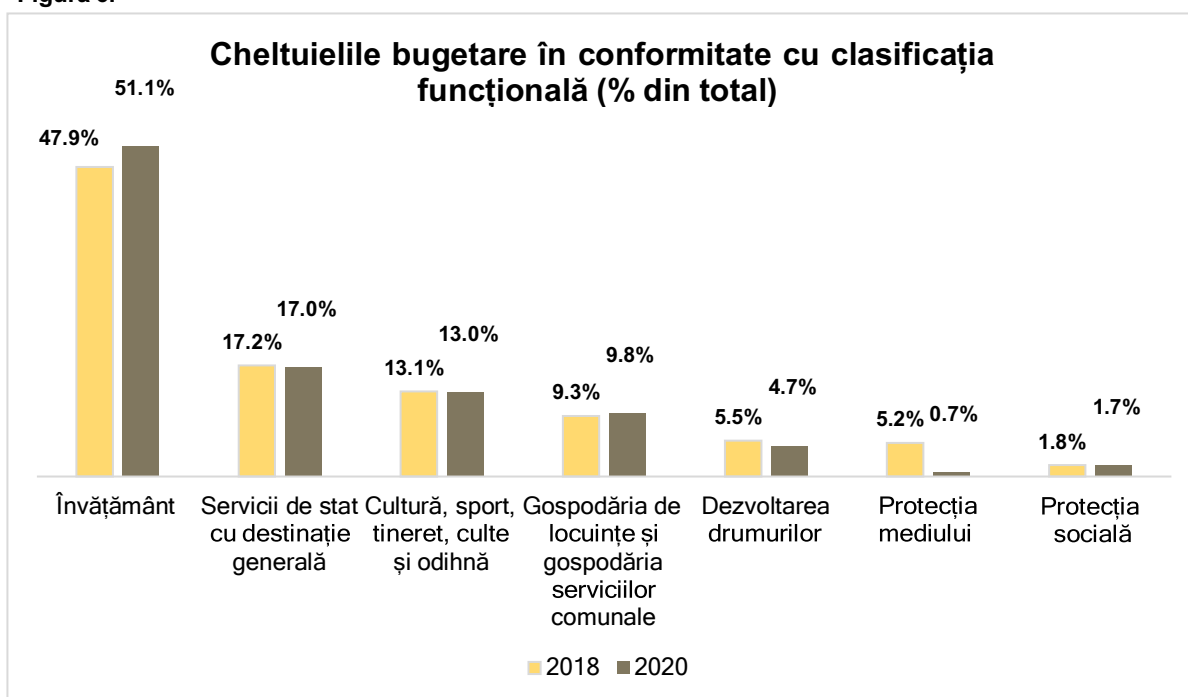
Cheltuielile din învățământ se referă la acoperirea costurilor pentru educație timpurie. În orașul Cimișlia activează 7 grădinițe-creșe. Suma totală alocată pentru întreținerea grădinițelor în anul 2020 va fi de 17.7 milioane lei. Cea mai mare parte a acestor cheltuieli este fi acoperită din transferurile de la bugetul de stat, circa 15.2 milioane lei. Suma respectivă va fi destinată pentru întreținerea celor 7 instituții, a personalului în număr de 153 de angajați și pentru asigurarea alimentației copiilor. O altă parte din costul de întreținere a grădiniței este acoperit prin contribuția părinților.

Pentru dezvoltarea drumurilor, pentru anul 2020, primăria planifică să aloce doar 5% din buget sau 1.64 milioane pentru infrastructura drumurilor. Totodată, conform unui sondaj¹ efectuat, doar 30% dintre locuitori au fost mulțumiți de calitatea drumurilor din localitate.

¹ Evaluarea performanței activității APL a or. Cimișlia, Proiectul de susținere a autorităților locale din Moldova, USAID,

În perioada 2018 – 2020 nu au avut loc schimbări semnificative în structura alocărilor bugetare. S-a majorat cu 3.2% ponderea cheltuielilor pentru învățământ și s-au redus cheltuielile pentru protecția mediului. Deși dezvoltarea drumurilor este o prioritate în programul de dezvoltare strategică a orașului, cheltuielile pentru acest domeniu nu au înregistrat creșteri, ci dimpotrivă a fost observată o tendință de reducere.

Figura 6.

Cât de bine răspunde bugetul la prioritățile asumate de APL?

Primăria orașului Cimișlia a elaborat Strategia locală de dezvoltare socio-economică integrată a orașului precum și Planul de Acțiuni pentru perioada 2015 - 2020. Strategia prevede următoarele 4 priorități de dezvoltare:

- Dezvoltarea economică a orașului și dezvoltarea culturii antreprenoriale a populației;
- Dezvoltarea socio-culturală a orașului Cimișlia;
- Dezvoltarea infrastructurii sociale și socio-economice a orașului;
- Protecția mediului ambiant.

Astfel, reconstrucția și modernizarea rețelelor de drumuri în conformitate cu standardele europene este o prioritate a autorităților. Cu toate acestea, în ultimii ani, infrastructura drumurilor a beneficiat de o finanțare modestă din partea bugetului, între 4-5% din totalul cheltuielilor. Iar în anul 2020, ponderea acestui sector a scăzut cu 0.8%. Pentru comparație, municipiul Cahul alocă 19% din tot bugetul pentru dezvoltarea drumurilor.

Protecția mediului ambiant, la fel pare să fie o prioritate care nu se regăsește în cheltuielile bugetare. Doar 0.3% din totalul cheltuielilor planificate pentru 2020 sunt destinate acestui sector.

Executarea bugetului pentru anul 2019

La 4 martie 2020, Consiliul Orășnesc Cimișlia a aprobat raportul cu privire la executarea bugetului pentru anul 2019. **Conform documentului, partea de venituri a fost executată la nivel de 88.7%.** Tabelul 1 prezintă categoriile la care au fost înregistrate devieri semnificative.

Tabelul 1.

Tipul impozitului	Nivelul executat
Impozitul pe venitul persoanelor fizice ce desfășoară activități în domeniul comerțului	53%
Impozitul funciar pe pășuni și fânețe	61%
Transferuri capitale cu destinația specială Fondul Ecologic	6%
Taxa pentru cazare	69%
Impozitul funciar pe terenurile cu destinație agricolă de la GT	140%
Impozitul bunurilor imobiliare ale persoanelor juridice	153%
Impozitul bunurilor imobiliare ale persoanelor fizice	148%

Astfel, deși documentul este unul descriptiv, prezentând în mod detaliat detalii despre venituri, acesta nu conține informație analitică care ar explica cum anumite politici au influențat veniturile și nu explică care au fost cauzele devierilor observate la volumul încasărilor (cu excepția impozitului pe venit, documentul indicând că nivelul de executare mai mare a fost cauzat de creșterea impozitului pe venit de la 7% la 12%). De exemplu, cazul transferului cu destinație specială Fondul Ecologic, ar trebui descris mai detaliat, având în vedere că din suma planificată de MDL 3.2 milioane a fost executată doar MDL 183 mii, banii fiind destinați construcției rețelei de canalizare.

Partea de cheltuieli a fost executată la nivel de 84.5% din prevederile planului precizat. Analizând situația și din alte orașe ale țării, executarea parțială a planurilor de cheltuieli este una dintre probleme cu care se confruntă, atât autoritățile centrale, cât și cele locale.

Este îmbucurător faptul că la cheltuieli, autoritățile au prezentat executarea cheltuielilor pe fiecare grupă, specificând și destinația acestora. De exemplu, pentru fiecare grădiniță din localitate a fost specificat mobilierul cumpărat, numărul copiilor care au beneficiat de hrană, numărul persoanelor salariate și alte cheltuieli capitale efectuate pe parcursul anului. De exemplu, Scufița Roșie a cheltuit MDL 13,600 pentru procurarea a 9 dulapuri (costul unul dulap fiind de MDL 1,500). Aceste date detaliate permit compararea cheltuielilor cu alte orașe (sau cu alte instituții de educație timpurie) și facilitează evaluarea rezultatelor atinse în raport cu cheltuielile efectuate.

Totodată, este important de menționat că gradul înalt de detaliere nu este utilizat pentru toate cheltuielile. Grupa Transport rutier nu prezintă detalii despre volumul lucrărilor efectuate, ci doar enumeră străzile unde au fost efectuate reparații de plombare/asfaltare. Stabilirea indicatorilor de performanță este recomandabilă în mod special la investițiile capitale pentru stabilirea eficienței cheltuielilor. Câți km de drum au fost reabilitați/construiți cu acești bani? Care a fost costul unul km de drum reabilitat? Este acest cost comparabil cu alte orașe din regiune? Asemenea indicatori ar trebui să existe și în celelalte domenii în care se fac investiții capitale, cum ar fi: iluminatul stradal sau apă și canalizare.